

Posudek na disertační práci Mgr. Sylvie Kamanové

Téma: Juhoafrická čierna teológia zo stredoevropskej perspektívy

Disertační práce Mgr. Sylvie Kamanové má 214 stran a je rozdělena do čtyř kapitol. Jim je předřazen úvod, kde autorka píše o své motivaci, staví svou práci do kontextu stávajícího bádání, definuje svůj cíl, který spatřuje v představení originality a aktuálnosti této specifické teologie (s. 8-9) a popisuje svou metodologii, kontextuální analýzu textů.

První kapitola je pak široce pojatá, začíná představením posunu od evropského ke světovému/globálnímu křesťanství. Vychází z klasických prací Andrew Wallse a Lamina Sanneho, jejichž východiska doplňuje o další prostudovanou literaturu, alespoň částečně, včetně české scény. Do plurality teologického diskursu začleňuje právě také černou jihoafrickou teologii, jako specifický typ teologie osvobození.

Druhá kapitola mapuje historický, sociální a kulturní kontext afrického křesťanství, jeho náboženské projevy a teologickou reflexi jak politického, sociálního, kulturního, tak náboženského života. Přitom africké křesťanství postuluje jako „těžisko světového křesťanstva“ (s.33). Vkládá sem i část o pozici stredoevropského pozorovatele (s.35-36), která je ale poměrně málo rozvinutá – a nemá srovnatelné zakončení v reflexi politického, sociálního, kulturního, tak náboženského života z něhož se autorka snaží porozumět křesťanství a teologii toho druhého – jiného. Kapitola ale přináší zajímavou typologii africké teologie, v její orální, symbolické i psané podobě, hlavních témat této teologie, jako jsou interkulturace a osvobození, a zamýšlí se nad tím, jak jsou tato témata vztažena k africkému chápání Bible jako svědectví o Boží vůli pro lidstvo (s. 60). Znovu se pak vrací k pohledu pozorovatelů, ale spíše na obecné rovině, a čerpá z anglosaské debaty. Tuto debatu pak v závěru poměrně mechanicky přenáší do střední Evropy, aniž by zmiňovala zajímavá specifika tohoto regionu, právě ve vztahu k oběma zmiňovaným hlavním tématům, která spočívají jak ve vyrovnávání se s komunistickou minulostí, v níž byla teologie osvobození, jako typ levicové teologie, v některých případech – pro-komunistické teologie, diskreditována, nebo kde zápas s novou podobou nacionalismu, i v teologii, často vede k problematickému přijímání hodnot z jiných kultur.

Třetí a nejdelší kapitola nabízí detailní rozbor jihoafrické teologie osvobození. Tento přehled je poměrně ucelený. Autorka ukazuje, v jakém smyslu tato teologie pracuje s konceptem „černosti“ ve vztahu k různým podobám rasového, sociálního a rodového znevýhodnění. Ukazuje, kde tento typ teologie využívá marxistickou analýzu. Zde je škoda, že srovnání se stredoevropským kontextem je velmi střídmé, omezené na jednu osobní poznámku pod čarou (str. 109, pozn. 292), bez práce s další literaturou, která k tomuto srovnání existuje. Autorčina prezentace jihoafrické biblické hermeneutiky je dobrá. Rovněž rozvinutá část věnovaná problematice rodu a

specifickým formám černé feministické teologie je dobře postavená a dobře založená v pramenech.

Čtvrtá a poslední kapitola je věnovaná ve větším detailu třem otázkám: v čem je jihoafrická černá teologie unikátní, v čem je aktuální a co přináší pro zlepšení pozice žen ve společnosti, církvi a teologii. Tyto tři otázky autorka nazývá třemi aspekty tohoto typu teologie, což je trochu nešikovné. Ale hodnotící kapitola má v práci jistě své místo a její obsah je přínosný.

V závěru práce se autorka ohlíží za tím, čím jednotlivé kapitoly přispěly k její prezentaci a analýze černé jihoafrické teologie. Za velmi cenné považují její vlastní poznámky k mezím předložené práce (s. 194-5) a ukazuje, z jakých dalších hledisek by bylo možné tuto teologii zkoumat. Sem by pak jistě patřilo i srovnání s dalšími typy teologie osvobození, stejně jako otázky, které ony musí řešit, např. proč v těchto prostředích je atraktivní alternativou teologie prosperity nebo proč je zde velký příklon k letničním směrům, které místo osvobození zde a nyní pracují s teologií osvobození kritizovanou futurickou eschatologií.

Ta část práce, která je věnovaná samotné černé jihoafrické teologii, zahrnuje dobrou kontextuální analýzu, představení jednotlivých směrů i jejich kritickou analýzu. Název práce, který slibuje čtenáři, že tato teologie bude čtena ze středoevropské perspektivy, je možná trochu zavádějící, protože tato perspektiva zůstává v práci nerozvinuta. Přesto práci doporučuji k obhajobě, a to na základě dobrého zpracování u nás málo známého tématu. Jako otázky k obhajobě navrhuji:

1. Jaké aspekty (historické, sociální, kulturní, náboženské) středoevropské zkušenosti jsou, podle Vás, relevantní pro (i) porozumění černé jihoafrické teologie; (ii) kritický a smysluplný dialog s ní?
2. Když píšete, že africká teologie je těžištěm světového křesťanství, na jakých základech ji takto hodnotíte? Např. latinskoamerická teologie osvobození je rozpracovanější a byla pro černou jihoafrickou teologii inspiračním zdrojem. Asijská teologie inkulturace je rozvinutější a představovala další inspirační zdroj. Když mluvíme o globálním křesťanství, kde a jak se odehrává vzájemná kritická diskuse s těmito směry? Jaké společné problémy tyto teologie řeší?
3. Ve své práci pracujete kromě české a slovenské literatury s anglicky a s německy psanou literaturou. Liší se v těchto jazykových oblastech hodnocení černé jihoafrické teologie?